

**Πεντηκοστάριον
Χαρμόσουνον**
Τὸ Ταξίδι Συνεχίζεται
μέσα στὸ Φῶς τῆς Ἀναστάσεως
πρὸς τὴν Δόξα τῶν Ἑσχάτων

■ † Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες τήρησαν τὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ*
«Προσέχετε... Γρηγορεῖτε...»

Κατὰ τὴν Ἑβδόμη ἀπὸ τοῦ Πάσχα Κυριακὴ ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν Μνήμη τῶν Ἁγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων τῆς Α΄ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἡ μεγάλη αὐτὴ Σύνοδος συνεκλήθη, ὡς γνωστόν, ἀπὸ τὸν πρῶτο χριστιανὸ Αὐτοκράτορα, τὸν Κωνσταντῖνο, στὴν Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸν Μάιο τοῦ ἔτους 325, κατεδίκασε τὴν αἵρεσι τοῦ Ἀρείου καὶ ἀνεκήρυξε τὸν Χριστὸ Θεό, ὁμοούσιο πρὸς τὸν Πατέρα.

Στις 29 Μαΐου βρίσκομε σὲ πολλὰ χειρόγραφα νὰ σημειώνεται ἡ Μνήμη τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου αὐτῆς. **Ο** ἐορτασμός τῆς Μνήμης τῶν κατὰ τὴν παροῦσα Κυριακὴ ὀφείλεται, ὅπως εἶναι φανερό, στὸ γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλες περιπτώσεις ἔθος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, νὰ μεταθέτῃ σὲ Κυριακὴς τὶς μνῆμες τῶν μεγάλων Ἁγίων. **Ἡ** ἐβδόμη ἀπὸ τοῦ Πάσχα Κυριακὴ δὲν εἶχε ἰδιαίτερο ἐορτολογικὸ θέμα καὶ προτιμήθηκε

ὡς ἡ καταλληλότερα καὶ ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὴν Μνήμη τῶν Πατέρων γιὰ νὰ μεταφερθῇ σ' αὐτὴν ὁ ἐορτασμός τῶν.

Τὴν Κυριακὴ τῶν ἁγίων Πατέρων θὰ ἀκούσωμε μαζὶ μὲ τὴν συνήθη ἀναστάσιμο Ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς νὰ συμπλέκωνται τροπάρια μεθέορτα τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, ποὺ ἐωρτάσαμε, ἀλλὰ καὶ προεόρτια τῆς Ἑορτῆς ποὺ θὰ πανηγυρίσωμε μετὰ ἀπὸ ὀκτὼ ἡμέρες, τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

Ἔτσι, Ἀνάστασις, Ἀνάληψις, Πεντηκοστή καὶ Πατέρες ἀπὸ κοινοῦ θὰ ὑμνηθοῦν αὐτὴν τὴν ἐνδιάμεσα τῶν μεγάλων αὐτῶν ἐορτῶν Κυριακῇ.

Παρ' ὅλα τὰ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀσυμβίβαστα αὐτὰ ἐορτολογικὰ θέματα, δὲν λείπει ἀπὸ τὴν Ἀκολουθία τῆς ἡμέρας αὐτῆς μία σχετικὴ ἁρμονία, ποὺ τὴν συνθέτουν ἀκριβῶς οἱ διαφορὲς καὶ οἱ ἀντιθέσεις τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων. **Ἄ**ν μάλιστα τὴν τοποθετήσωμε στὸ ὅλο πλαίσιο τοῦ Πεντηκοσταρίου, θὰ διακρίνωμε μὲ πόση νηφάλια κρίσι καθωρίσθη ἡ διαδοχὴ αὐτῇ τῶν ἐορτῶν ἀπὸ τοὺς συντάκτας τοῦ Ἑορτολογίου μας. **Χ**άρις, πράγματι, στὰ θέματα αὐτῆς τῆς Κυριακῆς ἐπιτυγχάνεται ἡ δημιουργία ἐνὸς μεταβατικοῦ σταθμοῦ μεταξὺ τῶν μεγάλων Ἑορτῶν ποὺ ἐωρτάσαμε καὶ ἐκεῖνης ποὺ ἐπικείται.

Μὲ τὴν μνήμη ἐξ ἄλλου τῶν Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου τονίζεται ἡ πιστότης τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἀληθινὴ καὶ Ὁρθὴ Διδασκαλία, ὅπως τὴν ἄκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου καὶ ὅπως τὴν εἶδε ἀνάγλυφῃ στὸ ὅλο σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Χριστοῦ. **Αὐ**τὸ ἀκριβῶς ὑπογραμμίζει καὶ τὸ συναξάριο τῆς Κυριακῆς τῶν ἁγίων Πατέρων.

«Τὴν παροῦσαν ἐορτὴν ἐορτάζομεν δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν καθ' ἡμᾶς φορέσας σάρκα, τὴν οἰκονομίαν ἅπασαν ἀρρήτως ἐνήργησε καὶ πρὸς τὸν πατρῶον ἀποκατέστη θρόνον, θέλοντες δεῖξαι οἱ ἅγιοι, ὅτι ἀληθῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄνθρωπος καὶ τέλειος ἄνθρωπος Θεὸς ἀνελήφθη καὶ ἐκάθισε ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, καὶ ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη τῶν ἁγίων Πατέρων οὕτως Αὐτὸν ἀνεκήρυξε καὶ ἀνωμολόγησεν ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον τῷ Πατρί· τοῦτω τῷ λόγῳ μετὰ τὴν ἔνδοξον Ἀνάληψιν τὴν παροῦσαν ἐθέσπισαν ἐορτὴν, ὥσανεὶ τὸν σύλλογον τῶν τοσοῦτων Πατέρων προβιάζοντες τοῦτον δὴ ἐν σαρκὶ ἀναληφθέντα Θεὸν ἀληθινὸν καὶ ἐν σαρκὶ τέλειον ἄνθρωπον ἀνακηρυττόντων».

Στὸν Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν Ι' - ΙΑ' αἰῶνα ἐώρταζαν τὴν Κυριακὴ αὐτὴ ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Α' καὶ τοὺς ἄλλους Πατέρας τῶν ἑξ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, προφανῶς γιὰ τὸν ἴδιον λόγο, γιὰ νὰ παρασταθῇ δηλαδὴ ἡ ἐνότης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καὶ ἡ συνέπειά της πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου. **Λ**εῖψαν τοῦ κοινοῦ αὐτοῦ ἐορτασμοῦ βρίσκομε στὸ Δοξαστικὸ τῆς Λιτῆς τῆς Ἀκολουθίας. **Σ'** αὐτὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἀρειὸ ἀπαριθμοῦνται καὶ ὁ Μακεδόνιος, ὁ Νεστόριος, ὁ Εὐτυχής, ὁ Σαβέλλιος καὶ ὁ Σεβήρος, ἡ διδασκαλία τῶν ὁποίων κατεδικάσθη ἀπὸ τὰς ἄλλας Οἰκουμενικὰς Συνόδους. **Τ**ελικὰ ὅμως ἡ ἐορτὴ διετήρησε μόνον τὸ ἀρχικὸ της θέμα, τὴν μνήμη τῶν 318 Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

* * *

Ἀπὸ τὸ ὅλο λειτουργικὸ περιεχόμενον τῆς ἡμέρας θὰ σταθοῦμε στὰ δύο Ἀναγνώσματα τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ στὰ δύο τῆς θείας Λειτουργίας. **Τὰ** δύο πρῶτα εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἔχουν δὲ σημασία, γιατί στὰ ἐπεισόδια, στὰ ὁποῖα ἀναφέρονται ἐκεῖ διεῖδε ἡ Ἐκκλησία τὸν τύπο τῶν Πατέρων καὶ τὸν ρόλο των στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

● **Σ**τὸ πρῶτο, ἀπὸ τὴν Γένεσι, κεφάλαιο ιδ΄ 14-20, περιγράφεται ἡ θαυμαστὴ νίκη τοῦ Ἀβραάμ, πού ἐπὶ κεφαλῇ τῶν 318 «οἰκογενῶν» του κατετρόπωσε τοὺς ἑπτὰ περιοίκους βασιλεῖς, ἀπηλευθέρωσε τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἐδέχθη γιὰ τὴν νίκη του τὴν εὐλογία τοῦ βασιλέως τῆς Σαλήμ, τοῦ Μελχισεδέκ.

Καὶ οἱ Πατέρες τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 318 καὶ ἐκεῖνοι ὅπως οἱ δοῦλοι τοῦ Ἀβραάμ, θεῖο στρατόπεδο –*θεία παρεμβολή* καὶ αὐτοί, κατατροπώνουν μὲ τὴν ἀδάμαστο μαχητικότητά τους τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ. **Συν**τρίβουν τὴν αἵρεσι καὶ ἀπελευθερώνουν τοὺς ἀρπαγέντας ἀπὸ αὐτὴν πιστοῦς.

● **Σ**τὸ δεύτερο Ἀνάγνωσμα, Δευτερονομίῳ α΄ 8-17, ὁ Μωσῆς ἀφηγεῖται πῶς ἐξέλεξε ἀπὸ τὸν λαὸ «ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετούς» καὶ ἀνέθεσε σ’ αὐτοὺς τὴν καθοδήγησι, τὴν διακυβέρνησι τοῦ λαοῦ.

Καὶ αὐτοὶ εἶναι τύπος τῶν Πατέρων, στοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἐνεπιστεύθη τὴν διαποίμανσι τῆς Ἐκκλησίας. **Ἐ**πάνω σ’ ἐκείνους ἐμερίσθη τὸ πνεῦμα τοῦ Μωυσέως. **Σ’** αὐτοὺς μερίζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὰ χαρίσματα τῆς σοφίας καὶ τῆς ὀρθῆς κρίσεως στὰ ἐκάστοτε ἀναφυόμενα στὴν Ἐκκλησία διαφιλονικούμενα θέματα. **Καὶ** ἐδῶ ἡ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ.

● **Τὰ** δύο πάλι Ἀναγνώσματα τῆς θείας Λειτουργίας μᾶς μεταφέρουν ἀπὸ τὴν σκιά καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὴν ἀλήθεια τῆς Καινῆς.

Τὸ πρῶτο εἶναι ἀπὸ τὶς Πράξεις καὶ τὸ δεύτερο ἀπὸ τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀναγνώσεως τῶν βιβλίων αὐτῶν κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου.

Ὁ Παῦλος καλεῖ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου στὴν Μίλητο, ἀπὸ ὅπου περνοῦσε ἐπιστρέφοντας στὰ Ἱεροσόλυμα. **Οἱ** λόγοι του ἦσαν προφητικοὶ καὶ ἀνεφέροντο στὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴν εὐθύνη τῶν ποιμένων γιὰ τὴν περιφρούρησι τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτοὶ οἱ λόγοι ἀπετέλεσαν καὶ τὸ ἔμβλημα τῶν Πατέρων καὶ ὑπέκασαν τὴν ἀνύστακτο φροντίδα των γιὰ τὴν Ὀρθὴ Πίστι καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

«**Π**ροσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. **Ε**γὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. **Κ**αὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητάς ὀπίσω αὐτῶν. **Δ**ιὸ γρηγορεῖτε... **Κ**αὶ τὰ νῦν παρατίθεται ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ» (Πράξ. κ' 16-18, 26-36).

Καὶ τέλος ἡ περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου, Ἰωάννου ιζ' 1-13, ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν Ἀρχιερατικὴ Προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ, παρουσιάζει τὸν Κύριο δεόμενο γιὰ τοὺς μαθητάς, γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν Του.

Εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ Τοῦ ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν Πατέρα, ποὺ ἐνῷ Ἐκεῖνος θὰ φύγῃ ἐκεῖνοι θὰ μείνουν στὸν κόσμον. **Π**οὺ ἔχουν ἀνάγκη τῆς προστασίας τοῦ Πατρὸς γιὰ νὰ διατηρηθοῦν πιστοὶ στὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ. **Π**οὺ πρέπει νὰ εἶναι «ἐν» ὅπως εἶναι ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα, γιὰ νὰ εἶναι ἡ μαρτυρία τῶν ἀληθινῶν μέσα στὸν κόσμον. **Ο** Χριστὸς τοὺς φύλαξε· ἕνας μόνον χάθηκε, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας. **Κ**αὶ στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας βρέθηκαν υἱοὶ ἀπωλείας. **Α**λλὰ οἱ Πατέρες τήρησαν τὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ κράτησαν τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

* * *

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν θεοτίμητο Χορὸ τῶν ἁγίων Πατέρων ποὺ μαζεύτηκε ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης καὶ ἐδογματίσε τὴν ὀρθὴ σχέσι τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, τὸ «ὁμοούσιον», καὶ διετύπωσε καὶ παρέδωκε τὴν Ὀρθὴ Πίστι στὴν Ἐκκλησίαν, μακαρίζομε.

Απὸ τὰ τροπάρια τῆς Ἑορτῆς νὰ δοῦμε τὸ χαρακτηριστικώτερο, τὸ Δοξαστικὸ τῶν Αἰῶνων τοῦ πλ. δ' ἤχου, περίφημο γιὰ τὴν σύνθεσί του καὶ γιὰ τὴν μελωδίαν του:

«**Τ**ῶν ἁγίων Πατέρων ὁ χορὸς, ἐκ τῶν τῆς οἰκουμένης περάτων συνδραμῶν, Πατρός, καὶ Υἱοῦ, καὶ Πνεύματος ἁγίου, μίαν οὐσίαν ἐδογματίσε καὶ φύσιν, καὶ τὸ μυστήριον τῆς θεολογίας, τρανῶς παρέδωκε τῇ Ἐκκλησίᾳ· οὗς εὐφημοῦντες ἐν πίστει, μακαρίσωμεν λέγοντες· **Ω** θεία παρεμβολή, θεηγόροι ὀπλῖται παρατάξεως Κυρίου· ἀστέρες πολύφωτοι, τοῦ νοητοῦ στερεώματος· τῆς μυστικῆς Σιών οἱ ἀκαθαίρετοι πύργοι· τὰ μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου· τὰ πάγχρυσα στόματα τοῦ Λόγου· Νικαίας τὸ καύχημα· οἰκουμένης ἀγλαΐσμα· ἐκτενῶς πρεσβεύσατε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

□

(*) **Βλ.** <https://www.imaik.gr/?p=2935>. • **Ἐπιμέλ.** ἡμετ.